

Новіцька Юлія Йосипівна

аспірантка кафедри історії України та зарубіжних країн
Київського національного лінгвістичного університету

**Науково-педагогічна і громадсько-політична діяльність
Богдана Лепкого в Кракові за часів Австро-Угорської монархії
та Другої Речі Посполитої**

В статті аналізується науково-педагогічна і громадсько-політична діяльність Богдана Лепкого в Кракові за часів Австро-Угорської монархії та Другої Речі Посполитої. Розкривається роль українського письменника, як науковця і педагога, так і громадсько-політичного діяча.

В статье анализируется научно-педагогическая и общественно-политическая деятельность Богдана Лепкого в Кракове во времена Австро-Венгерской монархии и Второй Речи Посполитой. Раскрывается роль украинского писателя, как ученого и педагога так и общественно-политического деятеля.

The article analyzes the scientific-educational and socio-political activities of B. Lepky in Krakow during the Austro-Hungarian monarchy and the Second Polish Republic. Disclose the role of the Ukrainian writer, scholar and teacher as well as socio-political figure.

Ключові слова. *Краків, Ягеллонський університет, Австро-Угорська монархія, Друга Річ Посполита, Слов'янський клуб, товариство "Просвіта".*

Краков, Ягеллонский университет, Австро-Венгерская монархия, Вторая Речь Посполитая, Славянский клуб, общество "Просвита".

Krakow, Jagiellonian University, the Austro-Hungarian Monarchy, Second Polish Republic, Slavonic club, Prosvita.

Богдан Лепкий належить до когорти українських вчених і письменників, історія життя і діяльності яких довгий час перекручувалася, або подавалася не в повному обсязі, але із здобуттям незалежності України, почалося відродження і дослідження забутих імен української культури. Зацікавлення вчених проявляється в дослідженні різних періодів життя письменника, зокрема і

періоду перебування в Кракові. Краківський період є дуже багатий на різні події в житті Богдана Лепкого, адже тут він перебував близько сорока років. Він жив у досить складний період: спочатку це була Австро-Угорська монархія, а потім Друга Річ Посполита.

В українських дослідженнях про Богдана Лепкого велика роль звертається на його поетичну і письменницьку спадщину, зовсім мало висвітлений краківський період. Це можна простежити в працях не лише українських дослідників Н. Білик [5], М. Ільницький [6], В. Безушко [4], але й польських Р.Лужний [2; 3], М.Сивіцький [8].

Метою дослідження є висвітлення науково-педагогічної і громадсько-політичної діяльності Богдана Лепкого у Кракові в період Австро-Угорської монархії та Другої Речі Посполитої.

Народився Богдан Лепкий 9 листопада 1872 р. в селі Кривеньке в чортківському повіті на Поділлі в Східній Галичині, як перше з вісьми дітей греко-католицького пробоща. Його батько – поряд з виконанням душпастерських функцій також був аніматором культурного життя в парафіях в яких працював. Богдан Нестор – таке ім'я отримав при хрещенні майбутній український письменник – дитинство провів в польських селах, до початкової школи ходив в повітовому місті Бережани, тут також вступив до гімназії [2, 232].

Атмосфера в гімназії створювала умови для українсько-польських взаємин, це ілюструє дослідник Сивіцький М. К.: “Дуже подобався йому (Богданові – Новіцька Ю.Й.) там директор гімназії, поляк Матеуш Куровський – урівноважений, спокійний, поважний, що всіх учнів трактував однаково, незважаючи на релігію, національність чи суспільне походження. Українську мову викладали тут як предмет “умовно обов’язковий”, на лекції учень мусив ходити, якщо записався, але не повторяв року через незадовільну оцінку при кінцевих іспитах. Українці всі ходили на ті лекції, з поляків – лише дехто, але директор заохочував решту: треба знати обидві галицькі мови. Любив музику й мистецтво, так що той, хто мав добрий голос, грав на якомусь інструменті,

писав вірші чи малював, міг згубитися в логарифмах, надіючись на протекцію директора. Тому й було в гімназії два хори – польський і український, щочетверга відбувалися концерти, на які запрошувано гостей з міста. Щороку поляки організовували концерти в честь Міцкевича, українці ж – Шевченківські урочистості” [8, 13-14].

В гімназії малий Богдан під впливом творів Івана Франка починає писати свої перші вірші. Також в гімназії була можливість розвивати свої здібності. Директор Куровський учням, які мали якісь здібності до творчості надавав опікуна зі старших класів. Богдан теж дістав такого репетитора, це був найздібніший живописець в гімназії – Юліан Панькевич, який і вчив Богдана малювати. Пізніше Лепкому директор навіть замовляв на замовлення портрети [8, 16].

Навчання у Відні та Львові сприяло входженню Лепкого до середовища українських письменників та митців, що вилилося у власні літературні та критичнолітературні спроби, які публікувалися на сторінках українських журналів та газет. Були це і власні, оригінальні твори, а також переклади та поетичні переспіви. Письменник-початківець не лише перекладав німецьку, англійську чи російську літературу, але найчастіше і залюбки перекладав та наслідував Марію Конопніцьку, творчість якої мала дуже великий вплив на його ранню поезію [2, 232; 3, 255-161].

Свою працю розпочав вчителем бережанської гімназії. Поєднував її з критично-літературною творчістю (написав і виступив з нарисом про Марію Конопніцьку), а також з суспільною та освітньою діяльністю серед навколишньої української людності. Власні творчі плани, в той час займався новелістикою на суспільні теми та випрацьовував власні, оригінальні форми рефлексійної лірики, схилили його до переїзду в більше місто. Збентежений стосунками, що панували у Львові, а саме загостренням протиріч та конфліктів між поляками та українцями, як і на національному, так і культурному ґрунті, Лепкий переїхав до далекого Кракова [2, 233].

На зламі XIX – XX століть польські та українські культурні діячі, вчені,

письменники, художники розвинули близькі взаємозв'язки. Надзвичайно сприятливі умови для українсько-польської співпраці були створені в Кракові, оскільки місто лежало осторонь розгнужаного східногалицького “вшехпольського” шовінізму. Віддалений від українців географічно краківський політичний осередок (станьчики та ліберал-демократи) не відчував гостро глибини польсько-українського протистояння, був поміркованішим щодо зростання українського національного руху, керуючись передусім, оглядами на польську політику в загальноавстрійському контексті [4, 5].

У кінці XIX – на початку XX століття Краків був граничним вузлом між заходом і сходом Європи, що було позитивним чинником у перетворенні його у польський центр сучасної наукової і літературно-мистецької культури. У Кракові на той час була доволі чисельна українська громада, основу якої становили студенти Ягеллонського університету, Вищої торгівельної школи, Академії мистецтв. Ці учбові заклади були відкритими для української молоді в Галичині, тоді як Львівський університет мало сприяв українцям в отриманні освіти.

В 1900 році населення Кракова налічувало 85 тисяч чоловік, серед них – трохи українців (1910-го – близько 1500, а в 1930-му – близько 2000). То були залізничні робітники, служниці, дрібні службовці, ремісники, учні й студенти краківських шкіл. Усі вони, незалежно від освіти, інтелекту, суспільного стану, завжди творили релігійно-культурну групу, міцно зв'язану почуттям національної єдності. Щонеділі зустрічалися в церкві св. Норберта, придєленій для греко-католицької парафії ще в 1808 році [8, 37].

“Українська проблематика була вже в Кракові настільки важливою, що в кількох гімназіях введено навчання руської (української) мови. Крім українців на лекції ходили й поляки, що мали намір бути вчителями у школах Східної Галичини”. У краї був відчутним брак вчителів-україністів з відповідною освітою. Тому у 1894 р. відкрито лекторат української мови у слов'янській студії Ягеллонського університету під керівництвом професора Ю.Третьяка [5, 102].

За підтримки К.Студинського та О.Барвінського з серпня 1899 р. Богдан Лепкий обійняв посаду лектора української мови в Ягеллонському університеті, одночасно навчав польської мови в III гімназії ім. Короля Яна III Собецького та в II гімназії св. Яцка. Як згадує сам Богдан Лепкий про гімназію св. Яцка: “В гімназії знайшов я виїмково сприятливу атмосферу. Висококультурний інспектор Л. Герман, ідеальний директор Скуба, інтелігентний учительський збір, а до того талановита і чемна молодь, - чого більше можна було собі бажати? В тісних, монастирських мурах працювалося радісно і легко” [7, 11].

Переїзд у Краків зіграв у житті Лепкого важливу роль. Нове середовище, позбавлене метушливого життя провінції та гострої міжнаціональної ворожнечі Східної Галичини, надзвичайно позитивно сприяло становленню Лепкого як культурного та громадського діяча. Атмосфера польського патріотизму, в якій перебував письменник, була позбавлена різких шовіністичних тенденцій. Польські патріоти ставились коректно до Б.Лепкого, а в його особі і до українського руху, що мав право на існування, як і польський. Патріотизм у колі освічених та висококультурних представників польської еліти був складовою людської поваги. За висловом З. Кузелі, живучи в центрі польської культури, Лепкий “не тільки не стратив нічого зі свого українського психічного типу, але й виріс у повний ріст... Це свідчить про сильну індивідуальність Лепкого, про його значіння національної традиції, яку він иніс з батьківської хати” [5, 102].

Б. Лепкий не згубився у чезеземному довкілі, а навпаки, став центральною особою української краківської громади. Переїхавши у Краків, митець активно включився у культурне та громадсько-суспільне життя співвітчизників, осередками якого були філія Товариства “Просвіта” (1894) та греко-католицька церква св. Норберта (1808).

Щонеділі родина Лепких відвідувала церкву, що відігравала тоді надзвичайно велику роль у духовному житті громади. Особливо захоплював митця іконостас, виготовлений за проектом великого польського маляра Яна Матейка, та церковний хор під керуванням Осипа Куриласа, у майбутньому

відомого українського художника.

“По церкві прийшла черга на “Просвіту”, писав Б. Лепкий у своїх спогадах “Гарно було...” [7, 12]. Разом з дружиною він став активним членом товариства, упродовж свого побуту у Кракові сумлінно виконував обов’язки заступника голови філії, що об’єднувала навколо себе всю українську громаду. Митець розумів, що велике значення мала “Просвіта” у громадському житті еміграції, тому весь вільний час присвячував об’єднанню членів товариства у спільній роботі для української справи. Особливо активно Б.Лепкий поборював будь-які прояви москвофільства, що мало в той час сприятливі умови для закріплення своїх антиукраїнських позицій. Завдяки зусиллям Б. Лепкого краківська філія “Просвіти” позбулася проросійських тенденцій. Зі споминів О.Луцького, діяч, незважаючи на тяжку викладацьку роботу, “пильно й радо відвідував “Просвіту”, співав у її хорі, - як було треба навіть грав там з нецікавими урядовцями нецікавого “преферанса”. За його ініціативою проводилися постійні літературні вечори, на яких Лепкий виступав з відчитами про українську культуру і літературу, митець ввів традицію постійних шевченківських академій, тобто став організатором культурного життя всієї української колонії. Співпрацював з Українською студентською громадою в Кракові, зокрема разом з членами гуртка письменників видав одне число літературного альманаху “Журавлі” [1, арк. неномеровані].

Дім Лепких у Кракові став своєрідним осередком українства, як пише З.Кузеля, сучасник митця, на письменника дивилися, “як на українського представника і мешкання його називали (Зельона, 28) жартовливо “українською амбасадой”. О. Луцький, тоді студент Ягеллонського університету, таким запам’ятав дім Лепких: “Хата Богдана Лепкого... Здається, кождий друг її, а другом був кождий її гість, не може згадати її без щирого зворушення. Як ще нині бачу її. На стінах образи Івасюка, Бойчука, Северина, Бурачека, Новаківського і самого господаря хати, на столах і при стінах безліч книжок, гуцульських прикрас і живих свіжих квіток... Тут господарює поетова дружина, пані Олеся, яку покійний великий польський поет Міцінський, теж гість цієї

хати, справедливо називав: візантійська Матір Божа... Тут бігали ще маленькі діточки Богдана, а все разом мало дивний чар української хати при всій решті її західно-європейської декорації. Тут і зимою і на чужині пахло сіно наших полонин, грала подільська сопілка, цвіла вся рідна, далека Україна” [5, 103].

За час свого побуту у Кракові Лепкий підтримував дружні зв'язки з багатьма українцями, що були в Кракові на студіях, насамперед, з Василем Стефаником, Остапом Луцьким та В'ячеславом Липинським. Разом вони бували на концертах і в театрі, оглядали старовинну архітектуру і музеї Кракова, студіювали архіви, дискутували про минуле та майбутнє української нації [7, 14].

Після від'їзду В. Стефаника до Русова у 1900 році Б. Лепкий почав відігравати все важливішу роль у польсько-українських контактах початку ХХ століття. Як пише дослідниця Н.Білик, “все, що українське приїздило у Краків, чи тільки гостювало в ньому, зосереджувалося в гостинному домі Лепких”. Тут бували визначні українські письменники та культурні діячі О.Кобилянська, А.Жук, М.Голубець, М.Коцюбинський та ін. Неодноразово цей дім відвідували представники української політичної еліти, що курсувала на шляху Львів-Краків-Відень, - К.Трипольський, М.Грушевський, О.Барвінський, Ф.Вовк, К.Студинський та ін. Частими гостями Лепких були українські маляри, що студіювали і жили у Кракові, - І.Северин, М.Бойчук, О.Новаківський, О.Курилас та ін. До Лепких заходила вся освічена краківська українська еміграція. Тут йшли “довгі розмови на літературні, мистецькі й політичні наші питання, тут був український острів серед польського моря” [5, 104].

З переїздом у Краків вчений продовжив свою науково-педагогічну діяльність. На той час він мав чималий творчий доробок українською мовою, як автор двох циклів новел та перекладач серії давніх українських творів на польську мову. Цю перекладацько-видавничу справу розпочав “Словом про похід Ігоря”. Працював над ним ще в Бережанах, переклад закінчив у Кракові, де й надрукував його в 1905 році. Ця праця залучала його не лише як поета-перекладача, але також як дослідника літератури. Наступне видання “Слова про

похід Ігоря” (1906), цього разу в ранньому перекладі Августа Беловського, краківський вчений доповнив вступом, примітками та філологічним перекладом. Ця пам’ятка літератури в перекладі Богдана Лепкого була передрукована частинами київським місячником „Przegląd Krajowy” (“Національний огляд”) в 1909 році, дякуючи чому твір в поетичній версії Б.Лепкого увійшов до читацького обігу. Той самий щомісячник також надрукував інші його літературні праці, зокрема статті присвячені Юліушу Словацькому та переклади на польську мову власних віршів українського поета [2, 233].

В краківському середовищі український вчений розгорнув широку діяльність серед великої колонії українців, багато працюючи над культурним зближенням обох націй. Це було можливим завдяки існуванню і діяльності на краківському ґрунті в перших роках ХХ століття слов’янознавчого товариства під назвою Слов’янський Клуб та його друкованого органу - „Ńwiatu Siowiaskiego” (“Слов’янського світу”). Лише дякуючи Богданові Лепкому, як доповідачу та співробітнику того часопису, українська проблематика зайняла важливе місце серед слов’янських справ, де головними були російські, якими займалося товариство, ставлячи собі за головну мету поширення в польському суспільстві знань про політику, історію, культуру слов’янських народів. Зрештою він відкрив в кінці грудня 1901 року діяльність Слов’янського Клубу своєю доповіддю про Василя Стефаника. Він також був головним поширювачем української культури і пропагандистом польсько-українського зближення. Лепкий перестав співпрацювати з часописом лише тоді, коли відділ україністики очолив головний редактор (“Слов’янського світу”), Фелікс Конечний, при якому гору взяв панслов’янський і полонійноцентриський напрямок поєднаний з критицизмом щодо українців (це було пов’язане з новою хвилею кризи у польсько-українських стосунках на тлі подій у Львові і на місцевому університеті) [2, 233-234].

В першому періоді свого перебування в Кракові Богдан Лепкий присвятив себе діяльності письменника, а особливо перекладацько-видавничій.

Їй сприяла багаторічна приязнь та літературна співпраця з Владиславом Орканом та Василем Стефаником. Отож трійка письменників в атмосфері “молодопольського” Кракова розпочала працю на зближення обох літератур – польської та української, ознайомлення обох націй, які жили поряд в Галичині з найважливішими сучасними літературними доробками сусідів. За першим задумом Б.Лепкий мав перекласти на українську мову Орканову “Юзину”, а автор повісті “В Розтоках” – відредагувати та видати том новел Б.Лепкого. В результаті співпраці обох письменників було надруковано новели українських письменників за редакцією Владислава Оркана, які побачили світ в 1902-1907 роках під назвою “Молода Україна. Вибір новел” переклав В.Оркан, яка не зовсім відповідала дійсності (було цілком зігноровано авторський внесок Б.Лепкого) [2, 234].

Наступні результати співпраці обох письменників це том новел Михайла Коцюбинського. “В путях сатани” (Броди, 1906), перекладений Б. Лепким за участю В. Оркана; антологія української поезії опрацьована самим поетом і українським перекладачем Сидором Твердохлібом, видана у Львові в 1911 р. “Антологія сучасних українських поетів” з історично-літературознавчим вступом Оркана. Врешті в 1910 р. в Варшаві була надрукована остання книжка спільної праці – вибір новел члена львівського літературного гуртка “Молода Муза”, Михайла Яцківа, під назвою “Вечірні псоти”. В 1913 році обидва письменники планували видання друком польською мовою першої версії історії української літератури Лепкого, яка була видання пізніше, вже зовсім в інших політичних і культурних умовах [2, 234].

Десятиліття з 1915-1925 Богдан Лепкий провів по-перше, як офіцер, що був мобілізований австрійською владою до праці серед російських полонених, після закінчення війни був в еміграції у Берліні. І тут знову – з огляду на перспективи повернення додому, незважаючи на драматичні події, які принесло це десятиліття у польсько-українські стосунки – знадобилися давні контакти та приязнь з поляками і краків'янами, зокрема з Владиславом Орканом. Кореспонденція з ними прискорила рішення про повернення до Кракова на стару

посаду, яку він займав в Ягеллонському університеті, тим більше, що не відбулися плани, щодо створення на польських землях українського університету. Після повернення вчений не лише використав більші можливості, які давав інтенсивний розвиток славістичних студій у вищих навчальних закладах і дослідження в краківському науковому середовищі пов'язані з утворенням кафедри російської літератури для Вацлава Ледніцького, але активно працював, як лектор, перекладач, популятизатор і видавець в інших осередках, зокрема у Варшаві та у Вільно [2, 234-235].

В Ягеллонському університеті Б.Лепкий викладав лекції з історії української літератури та історії українсько-польських літературних стосунків періоду романтизму, особливу увагу звертав на постаті Т.Шевченка та Ю.Словацького. В багатьох культурних, літературних та наукових часописах виголошував власні переклади давньої і сучасної української поезії та велику кількість статей про літературу українців. Великі заслуги мав, як перекладач і видавець віршів Тараса Шевченка; до редактованого ним одного з томів повного видання спадщини українського поета склав вибірку понад сто віршів, з яких понад половину сам переклав. Наступний етап його творчої діяльності становить співпраця з Марією Беньковською, краківською перекладачкою на польську мову повісті “Мотря” з історичного циклу Б.Лепкого “Мазепа”. Істотним доповненням праць вченого і письменника пов'язаних з викладанням в університеті, літературною критикою та перекладацько-видавничою діяльністю стали написані польською мовою синтез історії української літератури: виданий в 1930 р. в книжковій формі “Начерк української літератури” (Варшава-Краків) та розділ “Великої світової літератури” за редакцією Тшаскего, Еверта і Міхальського. Ще перед II світовою війною Лепкий приготував широку “Антологію української поезії і прози” у власному критичнолітературознавчому опрацюванні, яка однак не збереглася [2, 235].

Ще перед смертю, яка настала в окупованому Кракові 1 липня 1941 р. (вчений був похований на Раковицькому цвинтарі), Богдан Лепкий дочекався визнання своїх наукових, літературних, популяризаторських заслуг, як з боку

українців, так і – поляків. В 1933 р. став членом Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові, за рік до початку II світової війни отримав призначення сенатора Другої Речі Посполитої. Врешті власне йому Український Науковий інститут у Варшаві довірив під кінець тридцятих років опрацювати план діяльності існуючої в його організаційній структурі дослідницької комісії з питань польсько-українських стосунків.

Особливе місце в доробку Богдана Лепкого займають його праці з історії літератури, зорема української, а також і польської. Звичайно, це було пов'язано з викладанням в університеті, також працею філолога-дослідника і літературного критика та перекладача, видавця і популяризатора самої літератури, як і знань про неї. Працював протягом 40 років в Ягеллонському університеті з 1899 р. – викладач, в 1927 р. – заступник професора, а в 1935 р. – професор. Як університетський викладач поглибив свої історично-літературознавчі зацікавлення, а також створив необхідну дослідницько-письменницьку майстерню. Критична і історичнолітературна проблематика була присутня в його творчій праці на всіх її етапах, починаючи від років проведених під час навчання в бережанській гімназії та в середніх школах Кракова, коли побачили світ дослідження присвячені Марії Конопницькій, Василю Стефанику, Маркіянові Шашкевичу чи давньоруській пам'ятці “Слово про похід Ігоря”. Вона була продовжена в міжвоєнному періоді, а також під час перебування Б. Лепкого в Берліні, а пізніше в Кракові [2, 235-236].

Як писав М.Голубець, “своє становище університетського лектора, а відтак професора української літератури, використовував Лепкий з усією відповідальністю справі”, при чому лекції й виклади Лепкого належали до справжніх симпозіонів”. Як згадує колишня студентка О. Яворська-Копач, професор ніколи не читав з паперу, а говорив “з душі до душі”, розкривав нові обрії української літератури, і вона виступала “така цікава й приваблива в широкому струмі літератури світової” [5, 118].

Виклади Б.Лепкого приваблювали і студентів інших факультетів, навіть інших учбових закладів Кракова – Академії мистецтв, Гірничої академії, де

вчилося багато українців. “Відвідували його виклади польські письменники, журналісти, політики”, - пише у своїх спогадах колишній студент Ю.Геник-Березовський. Так, на семінари Б.Лепкого, що проводились українською, на відміну від польськомовних лекцій, записувалися крім студентів-українців і поляки.

Зміст лекцій не обмежувався аналізом окремих творів того чи іншого митця, а охоплював постать на тлі тогочасної доби, творчий доробок аналізувався з різних аспектів. Зокрема, на викладах про Т.Шевченка розглядалися проблеми: Шевченко – життя і творчість; Шевченко та його доба; наукові дослідження життя та творчості Кобзаря; Шевченко у польських перекладах тощо. Теми лекцій ніколи не повторювалися, при цьому варто зазначити, що крім чисто української літературної тематики викладав Лепкий і на теми українсько-польських культурних взаємин [5, 118].

На семінарах пропагувалася самостійна робота серед студентів у вигляді рефератів, наукових робіт. Теми Лепкий дава найрізноманітніші, як от: “Прикмети романтичної доби в українській літературі”, “Народна пісня”, “Строфа в “Кобзарі” Шевченка”, “Гуцульщина в повістях Ю.Федьковича”, “Переклади М.Рильського”, “Роль прикметників у творах Т.Шевченка”, “Творчість О.Маковея”, “Творчість О.Кобилянської” та ін. Таким чином, митець прагнув передати своїм студентам якнайбільше знань з предмету, щоб молода людина після закінчення україністичних студій була якнайкраще підготовлена до культурно-освітньої праці на батьківщині [5, 118].

В найбільш повній мірі відбувся Богдан Лепкий як історик літератури в своїх загальних працях. Вони були викликані потребами університетського навчання, а також були несподіванкою звичайному читачеві, який цікавився цією тематикою. Ця характеристична схильність філолога-історика літератури до ширшого наукового висловлення, яка стала цілковитою чи частковою синтезою, і яка обіймала територіально або хронологічно частину літературного процесу (Б. Лепкий в берлінський період опрацював двотомну антологію української поезії “Струни”; надруковано “Антологію української

поезії і прози в польських перекладах”).

Найпізніше з них і найбільш стиснений був нарис української літератури поміщений в “слов’янському” томі “Великої світової літератури” за редакцією Тшаскего, Еверта і Міхальського (1933). Написаний польською мовою згідно з вимогами редакторів, містив уривки літературних текстів [2, 238-239].

Богдан Лепкий як вчений і університетський викладач відігравав дуже важливу роль в діяльності краківського слов’янознавства, на його східнослов’янській гілці – українській. Був ініціатором і найвизначнішим реалізатором ідеї відкриття в рамках університетського “студіум славистичного” окремої спеціальності для вивчення і дослідження української мови та літератури.

Постать Богдана Лепкого займає визначне місце у контексті українсько-польських взаємин на переломі століть. Завдяки його громадсько-культурній, педагогічній, науковій, суспільно-політичній діяльності польський Краків став частиною української історії XX століття, а Ягеллонський університет – центром наукового пізнання культурних здобутків української нації. Центром українського життя з 1899 по 1941 рр. завжди залишався дім Лепких, який упродовж цих років був українською “амбасадом” у Кракові як для українців, так і для поляків. Його атмосфера, пройнята щирим українським патріотизмом, сприяла тому, що багато чужинців навчилися любити Україну та поважати український народ у його прагненні до незалежності.

Джерела та література

1. Archiwum Uniwersytetu Jagiellockiego – Sygnatura II 793. – Sprawa Ukraińska Studentska Hromada w Krakowie ((1902)1924)-1939)). – Аркуші неномеровані.
2. Juiny R. Bohdan Jepki (1872-1941)/ R. Juiny // UNIWERSYTET JAGIELLOCKSKI. Ziota ksikga wydziaiu filologicznego. – Krakyw, 2000. – S. 232-239.
3. Juiny R. Profesor Bohdan Jepki w krkgu problematyki historii literatury

ukraickiej / Juńny R. // Ryszard Juńny, Włodzimierz Mokry (red.) Krakowskie Zeszyty Ukrainowzawcze. – Tom I-II, 1992-1993. - Kraków, 1993. –S. 255-161.

4. Безушко В. Богдан Лепкий / В. Безушко – Філадельфія, 1952. – 16 с.
5. Білик Н. Богдан Лепкий. Життя і діяльність / Н. Білик– Тернопіль: Джура, 2001. – 172 с.
6. Ільницький М. “Найпопулярніша постать на галицькому ґрунті...” // Лепкий Б. Твори: у 2 т. – Т. 1. К.: Дніпро, 1991. – С.5-29.
7. Лепкий Б. Гарно було... / Б.Лепкий // Альманах українського студентського життя в Кракові / за ред. В. Ничая, М. Бажанського, Я. Салука, І. Красника. – Краків, 1931. – С. 11-18.
8. Сивіцький М.К. Богдан Лепкий: Життя і творчість/ Сивіцький М.К. – К.: Дніпро, 1993. – 375 с.